

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Så langt tilbage som 1974 vedtog Den internationale Arbejderorganisation (ILO) en konvention nr. 140 om »Betalt frihed til Uddannelse« (BFU), som tager sigte på frihed til deltagelse i uddannelse i arbejdstiden med ydelse af tilstrækkelig økonomisk kompensation. I en række lande (Sverige, Vesttyskland, Italien og Finland) har man allerede i en årrække kørt en BFU-ordning, mens Frankrig netop har gennemført en BFU-reform. I Holland, Belgien og Østrig arbejdes der seriøst på det. I Danmark er der, 10 år efter at både LO og Dansk Arbejdsgiverforening har tiltrådt konventionen, endnu ikke taget afgørende skridt henimod iværksættelse af en BFU-reform. Det foreliggende beslutningsforslag tager derfor også sigte på, at de indgåede forpligtelser nu føres ud i livet.

Beskæftigelsessituationen

De oprindelige intentioner med gennemførelse af BFU er ikke blevet svækket i den mellemliggende periode, snarere tværtimod. Central er her beskæftigelsesudviklingen, hvor alle forsøg på at analysere udviklingen i de kommende år modsiger forudsigelser om genskabelse af den fulde beskæftigelse.

Fra dansk sammenhæng ved vi, at udbygningen af den offentlige sektor under højkonjunkturen var baggrunden for den fulde beskæftigelse i dette tidsrum. Mens der i 60erne og begyndelsen af 70erne blev oprettet 24.000 arbejdspladser inden for den offentlige sektor, blev der på årsbasis 5.000 færre arbejdspladser i den private sektor. Selv om de seneste års udvikling dokumenterer øget beskæftigelse i den private sektor, er der siden 1972 blevet over 50.000 færre arbejdspladser inden for industrien, og der er på længere sigt ikke udsigt til afgørende ændringer. Tværtimod forudsiger en lang række nationale og internationale forskningsinstitutter, at indførelse af ny teknologi vil halvere arbejdsstyrken i det private erhvervsliv inden 1992.

Hvis arbejdsløsheden skal afskaffes inden for de næste 10 år, skal der skaffes 50.000 nye arbejds-

pladser hvert år, 30.000 for at gøre indhug på den nuværende arbejdsløshed og 20.000 for at skaffe arbejde til de nytillkomne. Og så ser regeringen »optimistisk« frem til, at tilgangen til arbejdsmarkedet med de mindre ungdomsårgange vil falde engang i 1990erne.

Denne udvikling er både forkastelig og uholdbar, hvilket dog også går op for stadig flere. Kravet om nedsat arbejdstid, bl.a. for at få flere i arbejde, er efterhånden et folkekrav, der rækker ud over lønarbejdernes egne rækker.

Det, BFU ikke skal bruges til

BFU er imidlertid ikke primært tænkt som et beskæftigelsesfremmende middel. Det er en meget lang og vanskelig proces at skabe arbejdspladser gennem uddannelse. Tilsvarende vil BFU ikke eliminere de beskæftigelsesmæssige trusler mod arbejderklassen som helhed eller mod de mest udsatte dele af arbejderklassen, nemlig de lavtuddannede (ikke mindst kvinderne), de mest belastede arbejdere samt de ældre arbejdere. Men at BFU kan indgå som et centralt led i den arbejdstid, der er frigjort af teknologiudvikling og produktivitetsstigning og herigennem bidrage til en bedre kollektiv fordeling af arbejde og fritid og bidrage til at bøde på den høje arbejdsløshed, er uomtvisteligt. I den forbindelse er det værd at erindre om, at kravet om betalt frihed til uddannelse i arbejdstiden ikke overflødiggor eller delvis erstatter kravet om nedsat arbejdstid. Uanset om arbejdstiden nedsættes mærkbart (f.eks. med 5 timer om ugen), så vil betalt frihed til uddannelse i arbejdstiden jo stadig ligge i arbejdstiden og indgår således ikke i en anderledes fordeling af forholdet mellem arbejde og fritid.

Hensigten med reformen er heller ikke at tilvejebringe en anderledes finansiering af den betalte frihed til uddannelse, der allerede eksisterer i dag i form af den interne uddannelse i virksomheden og visse typer efteruddannelse, som i øvrigt hovedsagelig kommer de højt- og mellemuddannede til gode. Arbejdsministeriets arbejdstidsundersøgelse fra 1982 viste, at knap halvdelen (44 pct.) af de